

Sofoklov

A J A N T.

Žaloigra,

ki jo je iz grščine poslovenil

Krdčmanov Matija.

(Valjavec.)

V Celovcu 1863.

Natisnil Janez Leon.

Šolokov

ТНАБА

Коллекция

24.245 II Bg

V Praze 1983

Knihovna Národního archivu

Vvod.

O Sofoklovem življenji.

Sofokel (Σοφοκλῆς) se je narodil v atiškem demu Kolonu (Κολωνός ἑππιος) bliz Atén v 2. letu 71. olimpijade, ko je bil Filip arhónt, umrl pa je, 90 let star, v ol. 93³/₄, ko je bil Kalija arhont. Njegov oče Sofil (Σόφιλλος) je imel orožnico, kjer mu je delalo več kovaških in tesarskih sožnjev. Bil je torej bogat, pa je lahko dal sina dobro odrejati. Sofokel bil je dušno in telesno bogato obdarjen in te darove mu je izobražala in omikavala skrbna odreja, ki jo je mladenič dobival v tisti grški državi, ki je črez vse cenila in obdelavala vede in umetnosti. Kakor se mu je telo lepo razcvitalo, odlikoval se je tudi v muziki, ktere ga je učil glasoviti mojster Lamper (Λαμπρός), tako da so ga kakor petnajstletnega mladeniča po morski bitki pri Salamini ol 75.1, izvolili za korovodja tistih mladeničev, ki so okoli postavljenih troféj prepevali slavodobitno popevko.

Gnal je že koj iz mlada notrenji nagib Sofokla k pesništvu, pa je opeval Bakha o godéh pri tragič-

nih igrab in začel se kmal naticati za darilo z Ajshilom (Αἰσχυλος), čigar slava je bila takrat že po vsej grški zemlji razširjena. V 28. letu je priredil prvo tragedijo za igranje. Igra je prevzela sodnike in gledavce, pa so se začeli pričkat, ker so bili eni za Ajshila, eni za mladega Sofokla, eni pa so opletali in niso vedeli, s kim bi potegnili. Ravnal je svečanost velikega Dionisijevega godú arhónt Epónim, pa je imel dolžnost po žrebu izbrati pet igrnih sodnikov. To pričkanje pa ga pripravi v zadrego, da ni vedel, kaj mu je početi, ali pomaga mu naključba iz zadrege. Ravnalo se je namreč o takih godéh navadno takole: Najpopred so postavili korége in to dokaj pred praznikom, ker je bilo treba raznih priprav in pa časa, da so se mogli korov naučiti. Po tem so se izbirali v svetu petstotnikov pričo postavljenih korégov tisti možje, izmed katerih so je pozneje tistih pet po žrebu izvolilo, ki so kakor sodniki imeli odločiti, ktera in čigava igra je najboljša in vredna darila. Glasovali so pa bržčas svetovavci samo tistih fil (φυλή), iz katerih so bili koregi postavljeni; kar jih je bilo iz ene file, ti so se dogovorili, ktereга da izberó. Žrebanje tistih petih sodnikov pa je arhónt prirejal še le po dovršenem igranju, pa si tedaj lahko mislimo, kakó je v tem primerljeji tisto pričkanje nastalo. V vrčih, ki so bili po igralnici postavljeni in zapečaćeni, bila so imena tistih, ki so bili pri posvetovanji izbrani, da se izmed njih izvolijo sodniki. Arhont je pričo vsih gledavcev jemal iz vrča imena, in čigar imé je

izlekel, rekel mu je bliže priti, kjer so prisegli, da bodo nepristrano sodili. Tačas pa se je zgodilo, da se je vrnil v Atene Kimon, Miltijadov sin, s svojimi sovojskovodji, katerih je bilo devet, ko je premagal Perzijance na potoku Evrimedontu spomladi ol 73. 3. Apsefijon se je bržčas bal, da razsodba navadno izbranih sodnikov ne bo toliko važna, da bi se jej vdali tudi tisti, ki bi ne bili s sodniki istih misli, pa je torej svojevoljno zapustil staro navado in nagovoril tih deset vojskovodjev, da so oni sodili mesto navadnih sodnikov. Ljudstvo, ki je bilo navdehnjeno za zmagodobitnike, odobrilo je in potrdilo arhontovo naredbo in vojskovodji so Sofoklu zmago prisodili, ktera je bila tim slavniša za njega, čim nenavadniši sodniki so mu jo naklonili.

Sofokel ni zapustil nikoli svoje domovine, da bi bil šel na tuje stanovat, kakor sta šla Ajshil in Evripid, čeravno ga je več tujih vladavcev k sebi vabilo. Posvetil je življenje domovini, pa je zlasti Atene s svojimi pesniškimi deli oslavljal in se ni umikal temu, kar je država od njega kakor državljana zahtevala. Izbrali so ga someščani že 55 let starega za vojskovodja proti samskim oligarhom, ki so se bili v Anaji, samski naselbini, utaborili in od tamkaj vojevali. Pravijo, da je nek igranje njegove tragedije Antigone Atenjane na to pripravilo, da so njega za vodja izbrali. Nekoliko let po tem so ga postavili za helesotamija; to so bili tisti, ki so oskrbljali zavezniški zaklad: pobirali so od atenskih zaveznikov tiste de-

narje, ki so jih imeli ti doprinašati v občno blagajnico za vojskine potrebe, in vrdevali so s timi novci.

Iz te Sofoklove državne službe teče bržčas tudi studenec tiste pravljice, ktera veli, da je bil pobožni Sofokel *θεοφιλὴς ὡς οὐκ ἄλλος*. Iz grada v Atenah je bil ob času te njegove službe zginil zlat venec (*στεφάνη*). Sofoklu se prikaže bog Herakel v senjah pa mu naznani, kje je skrita ukradena stvar. On to nazvesti areopagu in dobí za najavljenje tata razpisani talent, ki ga je pa zato upotrebil, da je Heraklu cerkevco sezidal. Še glasovitueje pa je bilo Sofoklovo čudno občenje z bogom Asklepijem, ki mu je dušno in telesno zdravje dal in mu ga ohranil do najpoznejše starosti. Zložil je bil namreč med mnogo drugimi popevkami, pred ko ne ob času velike kuge, tudi eno Asklepiju na čast in slavo. K Asklepiju pa so se Atenjani obračali za zdrav zrak in čisto nebo. Na to popevko se opira opis neke podobe, na kateri sta naslikana Sofokel in Asklepij. Melpomena drži prijazno ul, iz kterega letajo bčele, ki Sofoklu v usta med cedé; on pa ima oči sramožljivo v tla obrnjene. Tako so mislili, da se je bog Asklepij pobožnemu pesniku zato prikazal, ker mu je na slavo prijetno pesem zložil.

Oženil se je Sofokel z neko Atenjanko Nikostrato, ki mu je rodila sina Jofona. Druzega sina Aristona je imel pozneje z neko Sikijonjanko Teorido. Suída imenuje še tri druge njegove sinove: Leostena, Stefana, Meneklejda. Izmed sinov mu je bil Jofon

najglasovitnejši, ker so ga imeli tudi za dobrega tragičnega pesnika, dasiravno so si prišeptovali, da je brez očetove pripomoči $\psi\upsilon\chi\rho\acute{o}\varsigma$ καὶ μαχρὸς. Ko bi se smelo razprostranjeni pravljici verjeti, zmetel se je Sofoklu na stare dni še hišni mir po sinu Jonu. Ded mu je neki vnuka Sofokla, Aristonovega sina, rajši imel od Jofona, pa se Jofon za to razsrdi in gre očeta zatoži, da je poludel in ne more dalje s svojim premoženjem gospodariti. Sofokel pride pred sodnike, ali ne zagovarja se, vzeme le novozloženo tragedijo, Ojdip Kolonjan imenovano, ter prebere sodnikom nekaj iz nje, česar lepota je sodce tako navdebnila, da zavržejo Jofonovo tožbo in njega grdo oštejejo rekoč, da tak ne more biti nikakor lud, kdor zna kaj tako krasnega zložiti. To pripoveduje tudi Ciceron v spisu „Cato major“ 7, 22 tako le: Sophocles ad summam senectutem tragoedias fecit: quod propter studium cum rem negligere familiarem videretur, a filiis in iudicium vocatus est ut, quemadmodum nostro more male rem gerentibus patribus bonis interdici solet, sic illum quasi desipientem a re familiari removerent iudices. Tum senex dicitur eam fabulam, quam in manibus habebat et proxime scripserat, Oedipum Coloneum, recitasse iudicibus quaesisseque, num illud carmen desipientis videretur. Quo recitato sententiis iudicum est liberatus. Ali vse kaže, da je ta pravljica izmišljena; in tudi način njegove smrti, da se je zadušil z vinsko jagodo, spada med izmišljenosti, to

pa je postalo iz napčnega razlaganja tega-le epigrama mlajšega Simonida:

Ἐσβέσθης, γηραιὸς Σοφοκλέης, ἀνθρὸς αἰοιδῶν,
 Οἴνωπον Βάχου βότρυν ἐρεπτόμενος.

Zmislil tih besedi pa je ta: Simonid je meril na Ojdípa Kolonjana, ktereга izdelovaje in pilé je Sofokel umrl, ker je ravno s tim Baku posvečenim delom zavžíval grozd tega boga. Kesneje pa so tolmačili epigram po besedah. Tudi o njegovem pogrebu imamo čudno okinčeno pravljico. V istem času, ko so Spartanci iz trdnjave Dekeleje Atene vznemirjali, umre nek Sofokel. Kar se prikaže Lisandru bog Dionis v senjah, naj mu dá zakopati ljubljenca. Lisander se ni zmenil za ta nalog, ali bog se mu v drugo prikaže in ko Lisander od izgnanikov pozvé, kdo je v Atenah umrl, pošlje v mesto glasnika in dovoli, da ga pogrebó.

Pokopališče Sofoklove rodovine je bilo enajst stadij od Aten ob poti v Dekelejo. Tu so tudi njega pokopali in na grobu postavili spominek s tim le napisom:

Κρύπτω τῶδε τάφος Σοφοκλῆν πρωτεῖα λαβόντα
 Τῇ τραγικῇ τέχνῃ, σχῆμα τὸ σεμνότατον.

Atenjani so slavili na več načinov spomin svojega poherójenega in največega tragika. Štirideset let po njegovi smrti stori blagi državnik Likurg predlog, naj se sklene *ὡς χαλκᾶς εἰκόνας ἀναθεῖναι τῶν ποιητῶν Αἰσχύλου, Σοφοκλέους, Εὐριπίδου, καὶ τὰς τραγωδίας αὐτῶν ἐν κοινῷ γραφασμένους φυλάττειν καὶ τὸν τῆς*

πάλλωσ γραμματέα παραναγγινώσκειν τοῖς ὑποχρino-
 μένοις. Državni pisar je moral tedaj prepis pregledati
 in igravci so se morali po tih prepisih učiti. Likur-
 gov predlog se je potrdil in kipi pesnikov so bili po-
 stavljeni v gledišči, ki ga je popolnoma sezidal Likurg.

Sofokel je marljivo delal do konca svojih dni.
 Spisal je dokaj dram, Suida pravi da 113, ali nam
 se je celih samo sedem ohranilo.

Tukaj bi bilo mesto reči ktero o dramah in
 dramatični umetnosti Sofoklovi, ali zavolj več ovirkov
 prihranjanja se to za vvod k prevodu druge ktere So-
 foklove tragedije, pa se dodaja le nekaj besed za po-
 vršen vvod pričujoče tragedije.

Vvod k Ajantu.

Ajant je bil vnuk ajakov, prevnuk Zenov in sin silnega očeta Telamóna, salaminskega vladarja, in je veljal za prvega junaka za Ahilémem. Ko so bili Helenci pred Trojo, izbrala sta si on in Ahilej najnevarniše mesto v brodnem taboru. Bil je ves vojščak, poznal je ni nobene nevarnosti; bil je telesa velikega in jakega in pa orijaške moči, na katero se je tako predrzno zanašal, da je nekdam, ko je prišel v boji v stisko in mu je boginja Aténa svojo pomoč ponudila, prevzetno to ponudbo zavrgel, kakor tudi blagi opomin, ki ga je oče odhajajočemu v boj dajal, naj se vedno bogov spominja. Ko je Ahilej osvetivši si prijatelja Patrokla, ubivši namreč Trojanca Hektorja, padel, od strelice poslana s Paridovega loka v peto zadet, izreklo se je med Ahajci, naj se bojna oprava mrtvega junaka tistemu dá, ki je med Ahajci najvredniši, pa je zato viši vojskovodja Agamemnon sestavil sodbo. Ajant je za trdno veroval, da oprave nikdo drug dobiti ne more in ne sme, nego on, ker je bil najhrabriši izmed vsih in je bil nekdam, ko se je Ahilej kugal in v šatru zaprt sedel, vso grško vojsko s

svojo srčnostjo pogube otel. Ali sodniki so opravo Odiseju prisodili. Tako ga je kaznila razžaljena boginja za prevzetnost proti nebésčanom in preveliko zaupanje v lastne moči in ga strašno ponižala. Precej po razsodbi se ga je misel prijela, da je prevarjen za opravo. Osvete željen dere s popolno zavednostjo in pri pameti po noči sam nad Ahajce. S tim si nakoplje znovič božjo kazen, Atena mu zblodi um in ga pehne v nepopravljivo sramoto, uniči mu junaško čast. Ko ga ludost mine in se zavé, kaj je storil in kako se osramotil, še le ne zgubi prepričanja, da je pravico imel to storiti, kar je namenjal. Globoko ponižanje, vekomaj zgubljena čast, jeza in nevolja, da je zgrešil tiste, ki jih je smrti namenil, strne mu vse misli v eno, da mu ni več živeti, da se mora živjenja znebiti. Tudi v tih mislih, če tudi za človečnost ni otopel, ima pred očmi edino le sebe in svojo čast: ne kesá se čisto nič, nemir, ki se mu nariva o pregledu bodočnosti žene, sina in vsih njegovih, ki jih pehne njegova smrt v največo nevarnost in žalostno revo, prepodi si s trdnim zaupanjem, da mu bo Tevker varoval in branil ženo in dete in odrejal Evrisaka v Salamini na tolažbo svojih roditeljev. Tako doseže, kar je želel, ali ravno smrt, ki je njemu srečo prinesla, ker ga je rešila daljnih mók in trpenja, in ki se je vsled njegovega stalnega značaja vsakako zgoditi morala, pripravi njegovo truplo in brata, ženo, dete in njegove vojnike v hudo zadrego. Nas je strah in groza Atrejevcev, strah nas

je razdraženosti cele vojske proti Ajantu in Tevkru, in zares! proti še truplu največa kazen, da ostane brez pogreba; Tevker se sicer poganja na vso moč za mrtvega brata in njegovo ravnanje kaže, da Ajanta upanje v Tevkra ni prevarilo, ali malo malo, pa bi se bil sili umeknil. Ajant je silno grešil, pa se je tudi hudo in popolnoma pokoril, ker umor je le kazen od boginje, da si tudi ga je sam odbral. Atréjevca nista nič kaj blaga moža, pokazujeta se samosilnika in njuna samovolja našim čutom ni kaj po godu in nasprotuje božjim postavam: vse kaže, da Menelaj pri glasovanji o sodbi za Ahilejevo opravo ni prepošteno ravnal. Zato je pa ta brezumni prepipir izravnati mogel le blag posrednik, komur duh več velja od telesa, in ta je bil Odisej. Odiseju je srce že to genilo, da je Ajant poludela, in ko je bil ta njegov največi sovražnik mrtev, pripoznaval je vrednost, slavo in poštenje ranjcega, ki mu je odávi po življenji stregel, pa ta blagost opravičuje sodniško rabsodbo, ki je Odiseju pripoznala Ahilejevo opravo, in pa ljubezen, ki jo Atena do njega ima. Zmaga, ki jo je Odisej za Ajanta pridobil, venec je vsih njegovih zmag. Ajantu je dovoljen časten pogreb in povrnjeno priznanje njegovega boljšega bistva. Če je bila sodniška odloka, kakor je trda bila, le pravična, ker je šlo za to, da zmaga princip in je Atena kazen rabiti morala, umel je Sofokel vendar razpro poravnati obema strankama povoljno. V življenji pri Ajantu ni bilo misliti nikakoršnega pomirjenja: oba

junaka sta bila prerazličnega značaja, Ajant Odiseja samo psuje in ni mogoče mu Odiseja razumeti, ker ne ve za nobeno stvar, ki bi bila v sredi med umnim prevdarkom in malopridno prevaro.

Da si je Sofoklov Ajant v bistvu ves Homerjev, moral mu je pesnik dati le marsiktero lastnost Homérjevega Ahiléja, ker je to tragedija tako zahtevala. On je hraber in visokodušen, ljubi srčno svojce in ti njega, ne zameče radosti življenja, nasproti pa je tudi strašno trdokoren in neomečljiv, kedar se mu zdi, da se kako junaška čast umanjuje; nemogoče mu je mirno premišljati razmerje, nikomur ne prizanaša, jezen je brez mere na vse, ki njegovo osebno čast kako kratijo.

Pravljica o prepiru za Ahilejevo opravo razglasila se je po Homérjevem epu; popolniše razvila sta jo pa Milečan Arktin in Lesbejan Leshes, prvi v svoji Ajtijopidi, drugi pa v mali Ilijadi. Tudi Ajshilu je bila predmet za trilogijo. Sofokel je vsa ta dela poznal, marsikaj iz njih posnel in porabil za svoje delo, katero je vse lepše, popolniše in umetniše dogual.

Osebe.**Aténa.****Odisej.****Ajant.****Kor salaminskih brodnikov, Ajantovih vojakov.****Tekmesa, Ajantova družica.****Glasnik.****Tevker, Ajantov brat.****Menelaj.****Agamemnon.****Osebe, ki nič ne govoré:****Evrisak, Ajantov sin.****Detovodja.****Klicar.**

Ajant.

(Igralnica kaže grški tabor na trojski planjavi. Vrste ladij in šatórov v najzadnjem konci so salaminske. V sredi tih je Ajantov šator; k njemu se priplazi Odisej in gleda in preži. Za Odisejem na mostovži nad igralnico, ki je nebesa pomenjal in se mu je *Σελογοεῖον* rekalo, prikaže se boginja Aténa, vidljiva gledavcem, Odiseju pa ne, ker je pod mostovžem. Ves čas prvega nastopa je noč.)

Aténa.

Vsak čas, o sin Laértov, vidim te za tim
 Se gnati, da na vrage vgrabiš kak naklèp,
 In zdaj te vidim med šatóri brodnimi
 V najzadnjem konci okol Ajantovih vrst,
 Kakó loviš že dolgo in razmerjaš si 5
 Stopinje mu na novo vtisnjene, da zveš,
 Al notri je al ni ga. Pravi sled imáš
 Ko pes lakonski dobrovóben tenkonos,
 Ker mož je ravno notri, moker od potú
 Po glavi, od morjenja po rokàh krvav; 10
 Pa tebi več ni treba skozi vrata ta
 Ozirati se. Al povej, čemú veljá
 Marljivost tvoja, da, ki vem, te podučím.

Odisej.

O glas Atene, zmed bogov najdraže mi,
 Kak jasno čujem klic tvoj, ako bi mi tud 15
 Odočna bila, z dušo ga sprejemajoč,
 Kakor tirsenske rudoustne trobe glas.
 Spoznala tudi zdaj si, da obračam hod
 Za vražnim možem ščitonoscem Ajantom.
 Da, samo njega dolgo že zalážujem, 20
 Ker dokončal je nam na kvar nocej to noč
 Pregrozno delo, če ga res je dokončal;
 Za stalno nič ne vemo, omahujemo,
 In jaz se prostovoljno vpregel sem v ta trud,
 Ker pogubljeno ravno kar smo našli vso 25
 Naplénjeno živino, ugonóbljeno
 Z rokami vred s čuvaji, ki so pasli jo,
 In te krivice vsakdo Ajanta dolží;
 In meni pravil in nazvestil je gleduh,
 Da je s krvavim mečem videl samega 30
 Po polji skakat', ino jaz se dvignem prec
 Za njim na sled, in vem, da je to čin njegov,
 Al vzrok me moti, pa ga ni, ki mi pové,
 In ti si ravno prav mi prišla, kajti v vsem
 Z rokó me svojo ti krmila si in boš. 35

Aténa.

To vem, Odisej, pa sem prišla čuvat te
 Na tvojem potu, ker mi vseč je gonjba ta.

Odisej.

Gospá preljuba! bo li vspeh imel moj trud?

Atena.

Prav slutiš, da je storil delo to ta mož.

Odisej.

Pa kaj je dvignil róko v tak brezumen čin? 40

Atena.

Iz srda za orožje za Ahilovo.

Odisej.

Pa kako da med črede se je tak zagnal?

Atena.

Mené, da skruni róko z vašo krvijó.

Odisej.

Tedaj je meril nad Argejce ta naklèp?

Atena.

Že bil bi zvršen, ko bi bila mudna jaz. 45

Odisej.

Al kako? tako srčen, tako drzovit!

Atena.

Necój to noč zvijačno drl je sam nad vas.

Odisej.

Al prišel k nam je? dóšel li je na odmén?

Atena.

Pri vhodu v šator k vojvodoma bil je že.

Odisej.

Kak roko mor želečo li zadržal je? 50

Atena.

Jaz sem ga od nesrečne sle zadržala,
 Privide motne mu prestrši pred oči,
 In obrnila ga na črede pa na plen
 Pomešan, nerazdéljen v varstvu črednikov.
 On, méd nje padši, na okrog moré kosí 55
 Bogate plásti, misli tih, da zdaj drží
 In lastnorók morí obá Atréjevca,
 In zdaj pa da napada druge vojvode;
 Jaz pa ščevála z besno sem boleznijo
 Zdivjanca ter podíla v zanjke ljutozle; 60
 In ko moriti jenja, navolivši se,
 S konopi zveže kar še živih je govéd,
 In tako žene čredo vso v palačo si,
 Ko da ljudí bi, ne rogati plen, imel
 In zdaj jih biča v hiši vkupaj zvezane. 65
 Pokažem tudi ti na tenko bol njegov,
 Da sam vidévši lahko daš Argejcem vest.
 Le miren bodi pa ne boj se od možá
 Nikár nesreče; sklen očes obrnem mu,
 Takó da ne ugleda lica tvojega. 70

(V šator vpíje.)

Oj ti, ki roke kuješ bojním sóžnikom
 V oklope tesne, venkaj priti kličem te,
 Oj Ajant, tebe zovem, hod' iz hiše ven.

O d i s e j (umeknivši se).

Kaj delaš to, Atena? ven ne kliči ga.

Atena.

Ne bodeš miren? vendar nisi bojazljiv? 75

Odisej.

Pri bogib, ne; dovòlj je, da je notri le.

Atena.

Da kaj ne bode? ali pred on mož ni bil?

Odisej.

Sovražnik možu temu kakor je še zdaj.

Atena.

Al ni sovragu v zobe smeh najslajši smeh?

Odisej.

Za me je dosti, da ostane v hiši on. 80

Atena.

Ob pamet možu ti se pred oči bojš?

Odisej.

Pri pameti bi nič se ne umikal mu.

Atena.

Al, da si čisto blizi, videl te ne bo.

Odisej.

Pa kako, ako gleda z lastnimi očmi?

Atena.

Jaz pomračim še tako bistrogledi vid. 85

Odisej.

Zgodí se lahko vse, ko je ravnatelj bog.

Atena.

Zdaj tiho bodi ter ostani, kjer stojš.

Odisej.

Ostanem, toda rajši bil bi daleč proč.

Atena (v šator kliče.)

Oj, slišal Ajant! kličem te že drugikrat,
Kaj tako malo soborivka ti je mar? 90

Ajant (stopi z bičem iz šatora.)

Češčena si, Atena, dete Zenovo,
Kak vrolo si pomogla! jaz pak venčal bom
Te s plenom čistoizlatim za ta bogat lov.

Atena.

Lepó si rekel; al povej mi vendar to,
Al pri Argejcih si kaj dobro meč opral? 95

Odisej.

Ponašam s tim se, in da sem, nič ne tajim.

Atena.

Al nad Atréjča tudi si zaviltil meč?

Odisej.

Da več ne bota sramotila Ajanta.

Atena.

Mrtvá sta móža po tem takem, kar si djál?

Odisej.

Mrtvá naj moje zdaj orožje jemljeta. 100

Atena.

Že prav; al kaj pa, kako je Laertov sin?
Kaj njemu si nagodil, al ušel ti je?

Odisej.

Za zvitega lisjaka prašaš, kaj je ž njim?

Atena.

Dà, za Odísa, tvojega nasprotnika.

Odisej.

Jetnik najljubši, o gospá, mi notri on 105
Sedí; nikakor nočem, da mi že umre.

Atena.

Popredno kaj dovršiš, kaj še več dobiš?

Odisej.

Popredno za šatórni steber privozlan —

Atena.

Kaj boš počenjal z revežem še huđega?

Odisej.

Ne pogíne mi po hrbtu zbičan do krvi. 110

Atena.

Nikár z nesrečnim tako grozno ne ravnaj.

Odisej.

Po tvoje bodi, o Atena, drugo vse,
Al on naj tako pokorí se, ne drugáč.

Atena.

Pa rabi róko, ker te veseli ta čin,
 Od tega kar namerjaš, nič ne odjenjúj. 115

Odisej.

Jaz grem na delo; ti pa, prosim, daj mi to,
 Da vedno taka boš mi soboriteljka.

(Odide v šator.)

Atena.

Poglej, Odisej, kakošna je božja moč.
 Kdo neki bil od tega je previdniši
 In boljši za opravke, dokler zdrav je bil? 120

Odisej.

Jaz ne poznam nikogar; ali smili se
 Mi revež vendar, da si je sovražnik moj,
 Ker ga je zla usoda tak okóvala,
 V njegovi zgodi lastno zgodo gledajoč,
 In vidim, da smo vsi, karkoli nas živi, 125
 Samó podobe puble, prazna senca le.

Atena.

Zatorej to spoznavši ne izusti sam
 Prevzetnosti nobene proti nebésčanom,
 Ne bod' ošaben, ak imáš od drugih več
 Krepkosti v rokah, al si bogatejši mož. 130
 En dan podere vse človeško, ino spet

Na novo vzvisi, in bogóvi ljubijo

Poštene in sovražijo hudóbneže.

(Atena zgine, Odisej odide, Polehkoma se dan stori.
Od druge strani pristopa kor Ajantovih vojščakov in se postavlja v red.)

Kor.

Telamónov sin, ki za préstol imáš
Salamínski okráj ves z morjem oblit, 135

Če se dobro godí ti, vesel sem.

Če pa pride na té al od Zena udár
Al od Dánajcev hud in črniven osír,
Me velíka britkóst spreletí, in pogléd

Mi je plah kot okó golóbice. 140

Tak tudi nocój te pretekle noči

Nam je šunder in hrup z ogovárjanjem zlim
Oglušával uhó,

Da na pašnik si šel, preceptávan od konj,
In si Danajcem tam vso živino poklál, 145

In kar bilo je še priborjénih jim čred

Pomoril z bliščéčim orožjem.

Izmišljúje si to ino take na sluh

Govorice šušnjá vsim slednjim Odís,

In verjeme se mu, 150

Ker o tebi golčí zdaj verjetne stvari,

In ki sliši o tem, vsak bolj je vesel

Kot sam oznaník,

In ošabno smejí se ti v revah.

Le težko zgreší, ki strelico napné 155

Na visoke ljudí; ko pa tacega kaj

Bi o meni kdo čul, ne verjel bi nikdó.
 Al za tim, ki imá, se ti plazi zavid,
 In brez vélikih pač so nizki za grad
 Le omabla in kar nezanésna obrán. 160

Naj bolje je to, da podpirata se
 Medsebnó obá: mogočen in slab;
 Al tih besedí resnica ne dá

Se brezumnim ljudém dopovédát'.
 Le taki ljudjé razupívajo te, 165

In brez tebe, o kralj, mogoče nam ni
 Obrániti se tih zlih govoríc;
 Ker kakor zgubiš se jim ti iz oči,
 Pa čekéčejo tak kakor tičekov trop,
 Keđar jastroba ni, 170

Al umolknili bi ustrašívši se koj,
 Kakor hitro se ti bi pokazal.

(Strofa.)

Ali je bikosukávka Artémida,
 (O grozoviten glas, o
 Oče moje nečastí!) 175

Nagnala te nad vkupno govejo živino,
 Gotovo za brezplodno kako zmáganje,
 Vkánjena al za darí

Pri slavnem plenu, ali pa v lovu košut?
 Al pa j' imél železnooklopni Enjál 180
 Od skupne borbe kako pritožbo pa si
 Sram oprál je z nočno premamo?

(Antistrofa.)

Kajti z zavednostjo nisi na stran zašel,
 Sin Telamónov, nikdár
 Tak da črede bi napál. 185
 Ta bol je vira božjega; torej Argejev
 Hudobni góvor, Zen in Feb, odstránita.
 Če pa obrečeta te
 Z besedo lažno vélika kralja skrivaj,
 Al pa rodú Sisífljega groznega kralj, 190
 V primorske šatre dalje ne vpiraj oči,
 Ter me v glas nepóšten ne spravi.

(Epóda.)

Dvigni se s sédeža, daj! od tod kjer predolgo
 Le počivaš v počitku, kateri ni na prid,
 Zlo s tim k nebu si vsplamljajoč; 195
 Ošabni sovrág korači pa
 V globélíh vetrovnih med tim nepláh
 O zasméhu splošnem
 Z žalívnimi góvori,
 A mene britkóst grize. 200

Tekmesa (pride iz šatora.)

Pomočniki brodú, ki je Ajantu last,
 Od Eréhtejev prvosélnih rodú!
 Ab, žalostni smo, kar nas brigo iu skrb
 V dalečini za dom Telamonov imá,
 Ker obólel leží zdaj Ajant junák 205
 Silovit in plečnat
 V hudoumja temotnem viharji.

Kor.

Pa kakšnih težáv, le kakšnih si je
Primenjla ta noč?

- 381 Povédi, Frižána Telévtanta hči, 210
Ker ljub' in imá te v číslu junák,
Ki sè sulico te je za ženo dobl,
Ti veš, pa nam lehko nazvéstiš.

Tekmesa.

A kakó naj povém, kar se reči ne dá?

O nesreči boš čul, ki je taka ko smrt: 215

Po bláznosti vjet se nam Ajant junák
Onečastil je ves nocój to noč.

Le v šator pogléj, pa tu notri zazrèš

Krvávih, z rokó pomorjénih živín,

- 391 Tega móža zakòl in darílo. 220

Kor. (Štrofa.)

O kakšno vest razodela

Nam si o moži ognjénem,

- 002 Grozno, neubežno!

Ktero razglašajo Dánajci moški okrog

Ter jo množí góvor mogočni. 225

Ojój! bojím dni se prihodnih; očividno bode

Umrí mož, ker z rokó zbláznjeno je pomoił

Vihté meč pogubiven živino in pastirje konjske.

Tekmesa.

Gorjé m', od onód je prišèl, od onód,

- 302 In povezane si je živine prignal, 230

Pa je notri na tleh jih al précej poklal,
 Al jim rebra potrl in jih strgal na zdvoj.
 Belorúnasta dva pa je ovna izvel
 In je en'mu glavó ino jezik izdrl
 Ter od sebe zagnál. 235

Ali družega je pa po konci na stolp
 Privezal in vzel konjsk' rémen močán
 In je z zvízdavim tim dvobičem ga bil,
 Sramotivno psujé zabavljivih beséd,
 Ki naučil ga bes je, ne človek. 240

Kor. (Antistrofa.)

Že čas je zdaj, da si človek
 Glávo zastére in skrivši
 Zbegne z urno nógo,
 Ali odjada na klopih veslarskih sedé
 V ládiji proč hitro po morji. 245
 Atréjevcev dvojna oblást tákošne grožnje snuje
 Nad nás, zlo je tedaj strah me, da ne bi ž njim vred
 Trpél smrti in kamnjan bil ž njim, ki zla ga
 zgoda tlači.

Tekmesa.

O ne več; utoljén je, kot južen vihár
 Se ti kmal preletí, če brez blískanja je. 250
 Ali novo bolést ima pámeten zdaj,
 Ker lastítih nezgód premišljáven pregléd,
 Ki si kriv jih je sam ino drugih nikdó,
 Zadája britkóst neizmérno.

Kor.

Al če j' odbésnel, mislim, pa je dobro vse, 255
Ker govori se manje o minolem zlu.

Tekmesa.

Ko bilo bi na zbiro, kaj bi volil ti;
Prijatelje zavrgši sam se veselil,
Al pa v nesreči skupaj ž njimi žaloval?

Kor.

Nesreča dvojna, o gospá, ti večá je. 260

Tekmesa.

Al da si brez bolezní, m trpimo zdaj.

Kor.

Kakó si rekla? nisem ti beséd umel.

Tekmesa.

Doklèr je bil v bolezní, veselil se sam
Je oni mož nesreče, ki je trla ga,
Nam zdravoumnim pa zadajal je britkósti, 265
Al zdaj ko mu odleglo in se j' oddehníl,
Prevzela ga je čisto žalost ljuto zla,
In mi na boljšem nismo, ko smo bili prej;
Al neugoda taka mar ni dvojnata?

Kor.

S tabój se vjemam in bojím se, da je nam 270
Od bóga prišel kak udarec; kako ne,
Če po bolezní bolj ko v njej ni pameten?

Tekmesa.

Verjeti smeš mi, da je taka res ta stvar.

Kor.

Pa kakšen je začetek te nesreče bil?
Oznani to nam, ki trpimo z gode ž njim. 275

Tekmesa.

Ker si deléznik, vse na tenko ti povém.
O pol noči, ko niso že svetile več
Večerne luči, vzemši dvojerezni meč,
Je htel iziti brezi vzroka pravega;
Preplašim jaz se pa mu rečem: Ajaut, kaj 280

Pa delaš? h kakšnemu početju greš nezván?
Noben glasnik ni klical, trobe nisi čul,
In vojska vsa počiva v sladkem spanji zdaj.
Al on mi reče kratko, vedno gódeno:
Soproga! ženam nosi kinč in diko molk. 285

To čujem in ut hnem, on odide sam,
In kaj je tam nagodil, tega ti ne vem.
Ko vrne se, pritira bike zvezane
In pse pastirske in pa lepovolnat plen.
Nekterim vrat odreže, druge pa zravná 290

Po konci in zakolje in jih razkosá,
Še druge zveže ter jih gnjavi ko ljudi;
Na zadnje gre skoz dveri ino tam začne
Ošaben govor s senco, dokaj se smeje,
Vse prot Atréjčema in prot Odiseju, 295
Kak se je znosil in nad njima zmeščeval,

- Povrne se in pride v šator spet nazáj,
 In sčasoma postane s težo pameten;
 Al kakor vidi vežo polno zgođe zle,
 Se vdar' ob glavo in zajoč, zvrne se, 300
 In med ostanki mrtvih jagnjet obleži,
 Z rokó pograbi lase, z nohti jih drži
 In dolgo dolgo časa je sedèl molčé;
 Potem se meni s strašno grožnjo zagrozi,
 Če ne povém nesrečne vse dogodbe mu, 305
 In praša, kakšna neki da godí se ž njim.
 In jaz boječa v strahu, o pjátelji,
 Povem prigodbo celo, kolikor je vem
 In on zavzdihne prec na grozen zdih in stok,
 Kakor ga nisem nikdar slišala poprej, 310
 Ker bil je vselej misli, da tak plačejo
 Samó plašuni in čemernosrčneži,
 Zdihával le je brezi silno ostrega
 Glasú, vse tako kakor da bi tulil bik. 315
 In zdaj takó v nesrečni reví mož sedí
 Brez jela in brez pila miren sred živin,
 Ki z ostrim mečem jih posekši je poklal.
 Vse kaže, da namerja nekaj huđega,
 Ker tako govóri in javče tak zlo. 320
 Al o miljenci, hod'te, pomagájte mi,
 Če je mogoče, ker zató sem prišla ven,
 Prijateljske besede take rade umiré.

Kor.

Tekmeša, hči Telévtantova, ti si nam
Odkrila grozno stvar, da je pobénel mož.

Ajant (v šatru.)

O joj mi joj! 325

Tekmesa.

Še več, pre, pride. Niste čuli Ajanta,
Kakó j' zastokal ravno kar na kakšen glas?

Ajant (v šatru.)

O joj mi joj!

Kor.

Ta mož je, vidim, ali res bolán, al pa
Ga môči in peklí le prejšnji umobol. 330

Ajant (v šatru.)

O joj, sin sin!

Tekmesa.

Nesréčnica! po teb', Evrísakes, kričí;
Kaj pač namerja? kje si pa? nesrečna jaz!

Ajant (v šatru.)

Po Tevku kličem; kje je Tevker? ali zmir
Po plenolovu hodi, jaz pa ginem tu? 335

Kor.

Mož íma vendar pamet; daj, odpírajte,
Morbiti, ko ugleda mene, bo ga sram.

Tekmesa.

Nà lej, odprem ti, pa pogledaš lahko si
 Njegova dela in pa njega, kakšen je.
 (Šatrna vrata se odpró, Ajant se pokaže sred pomorjene ži-
 vine.)

Ajant (zagleda svoje vojnike pa jim govori.)

(Strofa prva.)

O ti 340
 Preljub rod mornarsk', edin moj priján,
 Ki si ostál mi zvest na práv náčin sam,
 Poglej me, kakšen krven val od besne vihre
 vzdignjen me
 Goni okoli v krogu.

Kor (tiho Tekmesi.)

Gorjé, prerés je, vidim, kar si pričala, 345
 Storjeno delo jasno kaže na brezum.

Ajant. (Antistrofa prva.)

O ti
 Mornarsk' rod, v brodárstvu znan pomočnik,
 Ki si po morji veslajoč trnil tu,
 Edino tebe vidim, ki v nezgodi mi pomagal
 boš, 350
 Daj in umóri mene.

Kor.

Govóri umno; zlega leka zlu ne dáj,
 Ter ne pomnážaj tako še bridkostnih rev.

Ajant. (Strofa druga.)

Pogléj drznega me, lej srčnega,
 Ki brez straha bil sem v zlih bojévih, 355
 Sred brezgrozних kak divjál sem živín;
 O kak osmésil, kak sem osramotil se!

Tekmesa.

Ne golči tako, prosim te, o gospodar!

Ajant.

Ne greš nazaj, nógo prec obrni ven.
 Ajáj ajáj! 360

Tekmesa.

Odjenjaj, bog te, pa postani pámeteti.

Ajant. (Strofa tretja.)

Nesréčnik, ki pustil sem
 Iz rok zločince, ter sem rogata goveda
 In pa plemenitih koz čredo napál,
 Ki črno kri prelil sem! 365

Kor.

Pa kaj nad tim se žališ, kar je zvršeno,
 Kar je storjeno, nestorjeno več ne bo.

Ajant. (Antistrofa druga.)

O sin Laértov, videc vsih zlih stvarí,
 Hudób vsih orodje vsak čas, o ti
 Grdún najzvitéjši zmed vojske vse, 370
 O pač zares z veseljem ženeš velik smeh!

Ajant.

Kor.

Po božji volji smeja se in joče vsak.

Ajant.

Vkljub vsemu zlu videl le bi njega rad,
O joj mi joj.

Kor.

Ne golči drzno; vidiš, kak zelò si v zlu. 375

Ajant. (Antistrofa tretja.)

Predródnikov oče, Zen!
Da pač bi tega sladkega vražnega lizca
S kraljema obema vred tresnil v pogin
In sam umrl napósled!

Tekmesa.

Če zá to moliš, moli še za mojo smrt, 380
Čemú živela jaz bi, ko bi ti umrl?

Ajant. Strofa četrta.)

Ijó

Temà, moja luč,
O poln svita zá me, mrak érebški,
Za prebivavca, daj, vzemi me, 385
O vzemi vzemi, ker nisem ti več vreden, da zrem
Al v višnjih rod al v prid človeka dan živečega.

Dete Zenovo,
Zmožna bóginja
Gjaví pogubno me. 390

Kam bi človek šel?
 Kje mi je ostát',
 Ak, prijatljí, gine ono tam
 In to le tu, a jaz zabrèl sem v blòden lov,
 In vojska vsa po sili boče 395
 Me umoriti?

Tekmesa.

Nesrečnica! besede take vrli mož
 Izušča, kakoršnih ni nikdar pred trpel.

Ajant. (Antistrofa četrta.)

Ijó. 400
 Stezâ morskíh šum,
 O kras jam primorskih, gaj blizobreg!
 Zadrževali ste že me tu
 Okoli Troje čas dolg in predolg; ali ne več
 Me živega, ne več; to vedi, kdor umeti zna.
 O Skamándrovi 405
 Toki sósedni
 Dobri Argivljánom,
 Vidli nete več
 Môža tega le —
 Tehtno bom iz ust besedo dal — 410
 Ki priti ravnega mu Troja vidla ni
 S Helénskega; al zdaj ležím tu
 Tak oneslávljen.

Kor.

Ne vem kaj, ali bi ti branil ali dál
Besedovati, ker si v tako revo pál. 415

Ajant.

Ajáj, pa kdo bi mislil, da se mi imó
Z nesrečo mojo bude tako vjemalo?
Ker zdaj je čas, da jočem in prejôkujem,
Takó velike neugode me teró. 420

Moj oče s te le ijske zemlje pršiel je 420
Domú z naj prvimi plačili bojnimi
In z vsako slavo, najhrabréjši med vojskó:
Jaz pa, njegovo dete, ki sem tudi v to
Deželo, v Trojo prišel, z isto to močjó,
Ki isto tako hrabra dela storil sem, 425
Tak oneslavljen od Argejcev ginem tu.

To dobro vem, da, ko bi bil Ahšlej živ
In hotel komu samo poleg hrabrosti
Prisojat' in orožje svoje dati mu,
Od mene nikdo drugi ne bi ga prejél. 430

Al zdaj sta ga Atréjča zvitodúšniku
Dobávila, po krivem zyrgši mojo moč,
Ko bi ne bile te oči in zblojen um
Událjile se meni od poznávosti,
Nikomur nikdar ne bi tak odsôdila. 435

No strahogleda boginja, nezmagana
Hči Zenja, vse mi je podrla, ko sem že
Po nju dveh rôko stegal, vrgši me v brezum,
Da s to živino rôke si okrvil sem;

- In ona sta ušla mi, ter se smejeta 440
 Vse proti volji moji. Ako brani bog,
 Uteče lahko tudi hrabremu plašun.
 Kaj mi je zdaj početi? očividno me
 Črté bogovi, grška vojska me črtí,
 Sovraži me vsa Troja in poljane te. 445
 Al črez ajgájsko morje naj domú veslám
 Pustivši ladijišča in Atréjevca?
 Ko pridem, s kakošnim pogledom stopim pač
 K očetu? Kak bo mogel me pogledati,
 Ko gol mu pridem in brez zmágavskih plačil, 450
 K' od njih je velik slave venec sam prejel?
 Ne, tega ni strpeti. Ali šel bom tje
 K trojanskemu branišču, sam jih bom napál,
 Kaj hrabrega naredil, potlej pak umrl;
 Al s tim ugodil bi Atréjvcema le. 455
 Ta ne velja nič. Poiskati moram tak
 Pomoček, da se ž njim očetu staremu
 Pokaže, da se ni mu izneródir sin.
 Živenje dolgo si želeti sramno je
 Za môža, ki nesreča se mu ne meni. 460
 Ker kako slast nek ima dan, ko vsák dan le
 Primiče in odmiče to nesrečno smrt?
 Za tacega ne dam je ne besedice,
 Ki prazni upi srce mu ogrévajo;
 Mož plemeniti mora al lepó živet' 465
 Al pa lepó umreti. Slišal zdaj si vse.

Kor.

O Ajant! ne poreče nikdo nikedar,
 Da si potajal govor, šlo j' iz misli ti.
 Daj, jenjaj in ugotovi nam prijateljem,
 Dobôdi pamet pa zavrzi te skrbi. 470

Tekmesa.

O gospodar moj Ajant! ni je za ljudi
 Nesreče hujše od usode soženjske.
 Jaz pôrod od očeta sem svobodnega
 In zmožnega, če zmožen kdo med Frižci je,
 Al zdaj sem sožnja, tako je zljubilo se 475
 Bogovom in posebno tebi; torej sem,
 Postanši tvoja žena, tebi vdana vsa
 In prosim te pri Zenu, hišnem váruhu,
 In pri ležišči, s katerim združen si z menój,
 Ne daj skelečih mi prejematih besed 480
 Od vragov tvojih, davši komu me v oblast.
 Če ti umreš mi in me torej popustiš,
 Verjemi, precej tisti dan ugrabijo
 Argejci mene, in imela bodem jaz
 In z máno tvoje dete živež soženjski, 485
 In kdo vladavcev z vjedavim ogovorom
 Poreče: lejte priležnico Ajanta,
 Ki v celi vojski je največo moč imel,
 Kakó sožnjúje, prej takó zavidana!
 Takó poreče, mene pa podil bo bes, 490
 Besede sramotivne tebe in tvoj rod!
 Ozri se na očeta, ki ga v žalostni

Starósti puščaš, in ozri na mater se,
 Deléžnico let mnogih, ki je tolikrat
 Molila boge, da se vrneš živ domú, 495
 In smili naj se dete tvoje ti, o kralj;
 Če bode samo brez odreje mládostne
 Živelo od siróčarjev nemflostnih,
 Káj zla zadal boš njem' in meni, ko umreš!
 Zvun tebe nimam se na kaj opirati, 500
 Ker domovino z mečem si mi ti razdjal,
 In mater in očeta mi odnesla je
 K mrtvaškim prebivavcem zgoda druga v ad,
 In kje, če ne pri tebi, bil bi zdaj mi dom
 In pa bogastvo? ti si zá me sreča vsa. 505
 Imej za mene spómen, spomen možu gre
 Za ženo, ko se kaj mu sreče pripetí,
 Ljubezen vselej porodí ljubezen spet,
 In kdor znebí se, ko je v sreči, spomena,
 Nikol' in níkdar ta ni človek plemenit. 510

Kor.

Želím iz srca, Ajant, da ko jaz imáš
 Smiljénje; hvaliti le moraš ta nje golč.

Ajant.

Pohvale dost' od mene ona prejme že,
 Če s' upa samo lepo zvršiti nalóg.

Tekmesa.

Preljubi Ajant, jaz ti bom poslušna v vsem. 515

Ajant.

Privedi sina, da ga vidim, k meni zdaj.

Tekmesa.

Událjila od tukaj sem ga iz strahú.

Ajant.

Iz stráha? v tej nesreči? kaj li govoriš?

Tekmesa.

Da reva ne bi, kje srečavši te, umrl.

Ajant.

Podobno je to bilo besu mojemu.

520

Tekmesa.

Jaz sem ga vzela v bran, da se odvrne to.

Ajant.

Za ta čin in za to previdnost hvalim te.

Tekmesa.

V čem razum tega, še češ, da ti ugodim?

Ajant.

Daj, da ga vidim in kaj ž njim pregovorim.

Tekmesa.

V bližini tukaj čuvajo ga sluge mi.

525

Ajant.

Pa kaj pomišlja, da ne pride precej sem?

Tekmesa.

O dete, oče kliče. Vodi semkaj ga,
Služábnik, kdor ga koli váruješ ta hip.

Ajant.

Al polža kličeš? ali morda slišal ni?

Tekmesa.

Lej, tu ga; tukaj ta le sluga vede ga.

530

(Sluga privede z roko malega Evrisaka.)

Ajant.

Podaj ga sem, podaj ga! plašil se ne bo,
Ko bode videl tale novovčinjaen mor,
Če je resnično po očetu sin on moj.
Že zgodaj naj se vad' in uri óčinih
Sirovih pravov in enači mu se ves.

535

O sin, postani od očeta sréčniši,
Al v drugem raven mu, in plahosrc ne boš.

Obljubim, da sem prav ti nenaviden zdaj,

Da ne zavedaš še se tihle zdanjih rev,

Ker se najslaje v nezavédanji živí,

540

Dokler veselja in britkosti ne poznáš;

Ko pa do tega prideš, gre ti óčinim

Sovragom pokazáti, kdo si in čigáv.

Do tih dob pa se pasi v lehkih sapičah

Gojé si mlado dušo, rádost materi.

545

To vem, nobèn Ahejec žalil te ne bo

S posmehom grdim, tudi če brez mene boš,

Ker tacega ti varha, Tevkra, zapustím ,
 Preneutrudnega rednika, da si zdaj
 Od tukaj daleč hodi vražen lov lové. 550
 A vi, možjé očiščeni, primorski ljud,
 Vam vsim nalagam to dobroto óbčinsko,
 Da moje poročilo mu naznánite ,
 Naj mi to dete, na moj dom odvedši ga,
 Dá Telamónu 'n Eribóji materi. 555
 Da jima bode stréžnik na nju stare dni,
 Dokler ne prejme ju v zakotja dolnji bog.
 Orožij mojih stavil pa ne bo sodník
 Za dar Argejcem, tudi ne pogúbnik moj,
 Ti vzem' in nosi sedmokožni močni ščit, 560
 Evrísak, sin moj, ki po njem imaš imé,
 In za držaljko gostošito suči ga ,
 Orožje drugo naj zagrebe se z menoj.

(Obrne se k Tekmesi in jej dete dá.)

Al hitro hitro vzemi to le dete že ,
 Zakleni hišo pa ne joči v šatru se, 565
 Ker le prelehko žena smíljenje budí;
 Zapehni dobro : práv zdravnik nikoli ran
 Ne zagovarja, ki jih gre izrezati.

Kor.

Ustrašil sem se sluha take vžgánosti,
 Ker tvoj nabrušen jezik kar nič ni mi všeč. 570

Tekmesa.

O gospodar moj, Ajant, kaj namerjaš li ?

Ajant.

Ne prašaj, ne pozvedaj; skrómnost lepa je.

Tekmesa.

Ah, kak mi srce pada! Pri tem sinu tvôm,
Pri bogih vsih te prosim, ne izdajaj nas.

Ajant.

Zeló me žališ; jeli mar ne veš, da jaz 575
Za tvojo skrb bogovom nisem več dolžnik?

Tekmesa.

Govori blago!

Ajant.

Gólči tím, ki slušajo.

Tekmesa.

Ti ne boš slušal?

Ajant.

Vse preveč že govoriš. 580

Tekmesa.

Bojím se, o kralj!

Ajant (slugam.)

Al je ne zapréte prec?

Tekmesa.

Umeči se, za boge!

Ajant.

Ludo misliš to,

Če misliš zdaj še moje nárav vódití. 585

(Tekmesa odide z detetom v šator, Ajant gre za njo, vrata se zapró.)

Kor. (Strofa prva.)

Slavna ti Salamína pač

Tam sred morskíh valóv stanuješ

Srečna, dična pri vseh na veke;

A jaz sirotej, mudé se predolgo le,

Stojím na ljskem dni zimske in letne mesce, 590

Katerim že več števíla ni,

Črez moč z mókami trt,

Le zel up imajoč,

Da naskoro v ad

Pregrozni, brezsvetlobni stopim. 595

(Antistrofa prva.)

In vrh tega sedí z menó

V šatru težkoravnáven Ajant

Z božjo blázníjo vdarjen, joj mi!

Ki nekđaj prej s' odposlala mogočnega

V divjavem boji, zdaj blodi v brezumji samši, 600

Velika britkóst prijateljem;

In kar storil je prej

Junák hrábrostnih del,

Padla, padla so

Po zlih Atréjevcih sovražnih.

(Strofa druga.)

Pač bode mati, odrasla v predavnih dneh

In oseréla od stárosti, ko začuje,

Da j' za hudúmjem bolen:

„Jómnasta, jómnasta“

610

Reva, stókala; ne kakor slaviček,

Nježni pevec žalú, jókala bo na ostro

Žalen glas, in z rokáma

Tolkla bo se na prsi,

Rula bo si iz glave sive láse.

615

(Antistrofa druga.)

Pač boljše za-nj je smrt nego brezumja bol,

Ki je po rodu očetovem najznatnejši

Izmed Ahajcev bojnih;

Sáj prirojénih se

Mjsli več ne drži, stopil iz njih je.

620

Revež oče njegov! kakšno nesrečo sina

Tebe zvédeti čaka!

Take ni je doživel

Še nobeden Ajakovec zvun tega.

Ajant.

(Pride z mečem iz šatra; z njim pride tudi Tekmesa.)

Čas dolgi neizmerni, kar je skrito, vse

625

Odkrije in, kar vidno je, zagrebe v sé.

Breznadno nič ni; kajti sterc se celó

Prisega trdna in pa krepkovoljen duh;

Jaz tudi, ki sem prej bil trdih besedi,

Kot od zmokú železo, v góvoru sem zdaj 630
 Od žene zmeħčan, pa pustiti vdovo njo
 Med vrugi in siróto sina, žal mi dé.
 Al grem se kopat na pobrežne trávnike,
 Da se očistim madežev in ubežim
 Pretežki jezi bóginje razsrjene. 635
 Pojdem, če najdem tam kak nedohoden kraj,
 Pa skrijem vražje to orožje, ta le meč
 Zagrebši v tla ga, da ne spazi mi ga kdo,
 Pa naj ga brani noč in ad podzémeljski,
 Zakaj od tih mal, kar sem njega v roko vzal, 640
 Darilo najsovražnišega Hektora,
 Prejel nič nisem od Argejcev ljubega;
 Dà dà, pregovor ljudski je resničen ves;
 „Nedár in nekorist je od sovraga dar.“
 Na zadnje znal bom višnjim se udájati 645
 In se naučil spoštovát' Atréjevca,
 Vladarja sta, udajati se jima gre,
 Zakaj ne? častnim službam umikuje se
 Vse močno in vse silno. Tak umiče se
 Snežéna zima letu plodonosnemu, 650
 Umiče tako se nočí temotne krog
 Dne beli, vpregi, da prižgè svetlobe luč,
 Enako tud' utóli silnih víhrov piš
 Stokóče morje; tak odveže zvézано
 San silni ter, kar prime, večno ne drží. 655
 Pa kako moder biti ne bi jaz umel?
 Jaz bom — na tenko zdaj umejem to —
 Sovražnika sovražil tako, ko da mi

Postane kdaj prijatelj, in prijatelju
 Na pomoč bodem tako, ko da ne bi mi 660
 Ostal za vselej, kajti pri največ ljudéh
 Le nezanésna je pristán prijáteljstva.
 Kar tiče to se mene, jaz bom pameten;
 A ti, o žena, pojdi noter, moli mi
 Bogove, da mi srčno željo spolnijo. 665
 In vi, prijat'lji, číslajte ta moj nalóg
 In Tevkru, kedar pride, ga naznánite,
 Za nas naj skrben, vam pa dobrohoten bo.
 Jaz idem, kamor iti mi potrebno je,
 A vi storíte, kar sem rekel; zveste kmal, 670
 Da sem, čeravno še nesrečen zdaj, otet.
 (Ajant odide, Tekmesa se vrne v šator.)

Kor. (Strofa.)

Strmím veselja, kvišku vzletam rádosten!
 Jó ió Pan, Pan,
 Pan, po morji blodéči Pan! pridi z vrhov snež-
 ničnih gór
 Čerí polne Kiléne sem, 675
 O višnjih korovodítelj, kralj!
 Zató da z máno zasučeš se v plesih níških in
 gnoških in narávskih,
 Zdaj se mi namreč plesat' hoče.
 Pridi črez morje Ikarjevo še, kralj Apólon delski,
 Ti dobropozuani bog, 680
 In bodi mi vékomaj dobrohoten!

(Antistrofa.)

080 Odvzel je grozno žalost Ares od očí,
 Ió ió, zdaj spet,
 Spet, o Zen, se približati ladjam jadernoplovnim
 sme

Svetlóst belega due, ker spet 685

385 Pozabil Ajant je žalosti
 In zvršil svete obrede božje, z največo postav-
 nostjo časté jih.

Vse ndušuje čas mogočni ;
 Nič ne porečem, da je nemóžno, ker se tak ne-
 nadno

070 Obrnil je Ajant od 960
 Srdú in zle svaje z Atréjevcema.

Glasnik (pride od tábora sem.)

Možjé prelubi, najpred vam oznanil bom :
 Prišel je Tevker lihkar z misiških strmin,
 In ko je šel po sredi zbora v tábora, 695
 Zasramovali so ga vsi Argejci kmal.

075 Oddaleč opazivši, da prihaja k njim,
 Obstopijo ga v krogu in obsipljejo
 Ga s psujami odvsodi vsi do zadnjega.

Kričé mu govorijo : brat zbesnjénca, brat 700
 Zalázovavca vojske, kateri ne ovrè,

080 Da ne bi, ves potolčen s kámení, umrl,
 Da je prišlo do tega, da izdrli so
 Iz nožnic meče, potegnívši jih s pestmí ;

Al svajo to do vrha dokipevšo že
 Zmirijo starci z góvori posrednimi. 705
 Pa kje je Ajant, da mu to na znanje dam,
 Zakaj gospodu mora se razkriti vse.

Kor.

Ni notri, ali ta le hip je venkaj šel,
 Združivši nove misli s sveti novimi.

Glasnik.

Ijú ijú! 710
 Prekesno je poslal me, ki me je poslal
 To pot sem, al pa jaz prepozno sem prispél.

Kor.

Pa kaj li nimaš, kar ti je potrebnega?

Glasnik.

Vešel je Tevker, da iz šatra oni mož
 Ne sme iziti, dokler sam ne pride les. 715

Kor.

Al šel ti je na misel najkorístnišo
 Sprebrnjen, da se reši srda božjega.

Glasnik.

Besede te le polne so brezumnosti,
 Če Kalhant je po pámeti prerokoval.

Kor.

Pa kaj li? kaj je tebi znano te stvari? 720

Glasnik.

Jaz vem le to le, in sem zraven bil nazóč:
 Iz kroga knezov v sédnici dvignívši se
 Gre Kalhant od Atréjevcev in Tevkru tam
 Prijazno seže v roko in roté ga mu
 Veleva, naj drží v šatóru Ajanta 725
 Z zvijačo vsako le še ta današnji dan
 In ne pustí ga po nobeni ceni ven,
 Če še kdaj hoče videti ga živega,
 Ker samo ta edini dan preganja ga
 Srd bóginje Atene, rekel je in djal. 730
 Črezmerna, brezkoristna trupla padajo
 Pod težo silnih od bogóv poslanih zgod,
 Tak pravi vedež, ako človek vstvarjen po
 Naravi ljudski več ko človek misli se.
 On pa pokaže pri odhodu z doma že 735
 Pri lepih očevih besedah, da je lud:
 Zakaj, ko ta mu reče: dete, z mečem si
 Le želi zmage, toda z božjo pomočjó,
 Odgovorí prevzetno in brezpametno:

Strašljivec oče, tudi z božjo pomočjó 740
 Dobi si lahko z nago, jaz pa upam brez
 Pomoči božje pridobiti slavo to :
 Takó je djál ošábnik. Drugikrat pa spet,
 Ko ga j' Atena bóginja spodbújala,
 Naj róko bojno krene nad sovražnike, 745
 Besede strašne, neizrečne odgolčí:
 Kraljica, pojdi drugim Grkom na pomoč,
 Pri nas nikakor ne predere pota boj.
 Z le takim golčem, črez človeško moč prevzét,
 Nakoplje si nemilo jezo boginje, 750
 Al ako dan ta preživí, postanemo
 Rešítelji mu lahko z božjo pomočjó.
 To reče vedež, Tevker pak iz sednice
 Odpošlje prec me k tebi z naročilom tím,
 Da čuvate ga, al če nam ušlò je to, 755
 Več ni ga móža, če je Kalhant pameten.

Kor.

O reva ti Tekmesa, prenesrečni rod!
 Ven prid' in slušaj, kakšno tale znani vest;
 To v živo reže, tega nikdo ni vesel.

Tekmesa.

(Tekmesa pride s Evrisakom iz šatra.)

Kaj spet me revo, k' odpočila komaj sem 760
 Od zel neskončnih, s počivala dvigate?

Kor.

Od tega moža zvedi, on o Ajantu
Prinesel vest je, ki je zaskeléla me.

Tekmesa.

Gorjé, kaj praviš, človek? ali je po nas?

Glasnik.

Ne vem za tvoje stanje; al za Ajanta,
Če šel je kam od doma, strah in skrb me je. 765

Tekmesa.

Dà, šel je z doma; peče me, kar govoriš.

Glasnik.

Al njega Tevker v šatru zadržávati
Veleva ter ne dat' iziti samemu.

Tekmesa.

Pa kje je Tevker, in zakaj veleva to? 770

Glasnik.

On precej pride; ta izhòd pa se mu zdi,
Da bo nesrečen, na pogubo Ajantu.

Tekmesa.

Gorjé mi reví! al od koga vé on to?

Glasnik.

Od Téstorjevca védeža današnji dan,
Ta dan, ki nosi mu življenje ali smrt.

775

Tekmesa.

Joj men', usod' opríte se, prijatelji,
Hitíte edni k Tevkru, naj on pride brž,
In drugi na večerno, na jutranjo stran
Ter iščíte po debrih sled' nesrečniku.
Zdaj vidim, da od móža sem ukánjena
In od poprejšnje ljúbavi ustránjena.

780

Joj dete, kaj naj delam? mirovati ni,
Ne, idem tudi jaz tje, kamor mogla bom.
Nuj, íd'mo, hit'mo, časa ni počívati,
Ak čemo oteti móža, kateri v smrt hiti.

785

Kor.

Za pot sem gótov ne z besedo samo le,
Hitróst ravnanja in korakov brž sledí.

(Razidejo se vsi; scena se premení v samotén grmovnat kraj
pri morji; Ajant pride iz gošče in zasadí v zemljo meč.)

Ajant.

Stojí moritelj tako, da je za prebòd
 Pripraven, ako čas je tu premišljati,
 Dar móža, Hektora, med tujei mi najbolj 790
 Omrzlega in zopernega za oči.
 Tičí v sovražni zemlji, v tleh trojanskih tu
 Z železozednim brusom brušen znovega;
 Zasadil sem ga, trdno ogvozdivši v tleh,
 Najboljšega prijat'lja mi za hitro smrt, 795
 In tako sem pripravljen. Zdaj pa prvi ti,
 O Zen, pomagaj, kajti to spodobi se,
 Saj te ne prosim prevelikega darú:
 Glasnika koga pošlji, ki nesrečni glas
 Ponese Tevkru, da me vzdigne prvi on, 800
 Ko padem od le tega meča krvnega,
 Da prej me ne opazi kdo sovražnikov
 In me ne vrže psom in jastrebom za plen.
 Le toliko te prosim, Zen! Pozávam še
 Ob enem Herma, dušnega spremljavca v ad, 805
 Da lépo me odvede, ko prebode meč
 Mi prsno stran na hiter in breztripen skok.
 Za tim devíce večne kličem na pomoč,
 Ki vselej vse človeške boli vidijo:
 Erinje častne, brzonoge, da zvedó, 810
 Kakó pogibljem revež od Atréjevcev,
 Naj vaju dva hudobca hudo zgrabijo
 In pogubíjo; kakor mene vidijo
 Po samomoru pasti, tako naj od rok

Najljubših tudi ona dva pogineta. 815
 Na nòge! brze meščevavne boginje,
 Pográbite, ne várujte vse vojske nič.
 In tí, ki po visokem nebu voziš se,
 O Helij, ko zagledaš moj očetni dom,
 Pritegni malo uzdo z zlatom vézeno, 820
 In tam oznani mojo bol in mojo smrt
 Očetu starcu in nesrečni materi.
 Sirota bode, kedar čula bo ta glas,
 Zagnala pač po mestu vsem prebridek jok.
 Al to ne grede, tako prazno plákati, 825
 Začeti delo z neko srečo mora se.
 O smrt, smrt! priði k meni zdaj in me poglej,
 Al s tábo bom govoril, drug ti tamkaj še;
 In tebe, tega dneva žarnosvetla luč,
 In tebe, solnce nebovozno kličem zdaj 830
 Še zadnjikrat in potlej, potlej níkdar več.
 O luč, o zemlje mi očetne sveta tla
 Salamínska, prag ognjišča mojih prednikov,
 In ve Aténe slavne, someščáni vi,
 Studénci tile in potoki in pa ve 835
 Poljane trojske: z bogom, o rejniki mi!
 Besedo to vam zadnjo Ajant govori,
 Vse drugo v ádu ónim doli že povém.

(Stopi za grm in se nabode na meč.)

Kor.

(Na dva polikora razdeljen pride od nasprotnih strani.)

Prvi polikor.

(pride od jutranje strani.)

Trud nosi trudu samo trud; 840

Kam kam,

Kam ga nisem iskat šel?

Pa mi nobeden kraj povedati ne ve;

Al čaj le čaj,

Zopet slišim nekak šum. 845

Drugi polikor.

(pride od večerne strani.)

Nas samo čuješ, nas: brodniško družčino.

Prvi polikor.

Pa kaj si?

Drugi polikor.

Prehodil vso večerno stran pri ladijab.

Prvi polikor.

In imaš?

Drugi polikor.

Množino truda, na oči ni prišlo nič. 850

Prvi polikor.

Na poti tudi od prihoda solnčnega
Pokazal ni se tega mōža sled nikjér.

Kor (združen.)

Strofa.

Pa kdo zdaj pové mi, kdo ríbičev,
Ki jim zadaje lov brez sna vélik trud,
Ktera olimpskih božíc li, al ktera nímf 855

V rekah, ki v Bóspor tekó, če vidi mōža
Trdega blódití kje tamkaj?

Grozna pač zá me je ta,
Da trud vélik imajoč s hojo to
K cilju le nisem približal se 860
Ino celó nič videl, kam je zginil mož.

Tekmesa.

(za grmom, kjer se je Ajant umóril.)

O joj me joj!

Kor.

Čigáv li glas začúl se je iz lésa tu?

Tekmesa. (Stopaje izza grma.)

038 O reva jaz!

Kor.

Nesrečno ženo, z mečem pridobljeno lej, 865
Tekmeso vidim utopljeno v bridek jok.

Tekmesa.

Zgubljena, pogubljena sem, prijatelji!

Kor.

Pa kaj je?

Tekmesa.

Le tu leži vam Ajant umorjen ta hip, 870
Sloné krog meča v njega zabodénega.

Kor.

Jomnasta moj povrát!
Ubil sobrodnika si, kralj,
Mene, prenesrečni mož;
Reva oh žena ti!

Tekmesa.

Da, stvar je taka dosti vzroka jókanju. 875

Kor.

Čigave li róke je ta grozni čin?

Tekmesa.

Njegove očividno; to spričuje ta
 Meč v zemljo vteknjen, ki nabodel se je na-nj.

Kor.

Moja slepota, joj! sam si si smrt zadál
 Vstran straž drugov si; 880
 A jaz, zevséma top in zevséma slep,
 Skrb sem zanemaryl. Kje, kje
 Ajant uporni leží,
 Nesrečnoiménni?

Tekmesa.

Ne, videti ne smé se; pogrnila bom 885
 Ga s tim le pokrivalnim plaščem črez in črez,
 Zakaj noben prijatelj ne bi pretrpel
 In gledál, kako teče črnkasta mu kri
 Na nos in rano z lastno róko vsékano.
 Joj, kaj mi je početi? kdo prijateljev 890
 Te vzdigne? kje je Tévker? kak bi prav prišél,
 Da bi z menój pokopal brata padšega!
 Nesrečni Ajant, kakšen bil, a kakšen si!
 Da še sovražnik zjokal bi se nad tebój.

Kor (Antistrofa.)

Imél, revež, si tedàj sčasoma 895
 Si bolečin neskončnih sam dati kraj
 Srca upornega! V takim zlu zdíhal si

Cele noči mi in cele bele dneve
 Srep in Atréjčema zlohóten
 V kvarni razdražženosti.
 Ta prenesrečni čas je zlo to spočél,
 Kdar na skus boj je odréjen bil
 Iao orodje kvarno v dar postávljeno.

900

Tekmesa.

O joj mi joj!

Kor.

Skoz srce grede, vem to, taka prava bol.

905

Tekmesa.

O joj mi joj!

Kor.

Verjémem, da ti dvákrat je kričati joj,
 Ki si zgubila takega prijatelja.

Tekmesa.

Ti bol si lahko misliš, jaz pa čutim jo.

Kor.

Prav imaš.

910

Tekmesa.

Joj, dete, v kakšno sožnje igo stópava,
 In kakšni nama bodejo pázítelji?

Kor.

Jomnasta, grozen čin
 Brezčutnih Atréjevcev si
 Zrekla zdaj še k temu zlu,
 Al ne daj tega bog.

915

Tekmesa.

Ne bila stvar bi taka, da ni božji vmén.

Kor.

Pretéžko zlo bógi so nalóžili.

Tekmesa.

Trpénje to nagája grozna bóginja,
 Hči Zenja Pálada zavòlj Odíseja.

920

Kor.

Al izošáblja mož vsegalotívni pač
 Na nas črni duh
 In smeje tej le besni nezgodi se kar
 Z obilnim smehom, joj joj!
 Iu, ko zaslíšita, ž njim
 Atréjevca vladca!

925

Tekmesa.

Naj smejejo se, naj le veselé se zlu
 Njegovemu; že, ako živ jim mar ni bil,

Pojočejo za mrtvim, ko jih stisne boj ;
 Zakaj neumci, kedar imajo v rokàh 930
 Kaj dobrega, ne vejo, predno ne zgubé.
 Njegova smrt je bridka meni, sladka njim ,
 Ugodna njemu, kajti kar je voščil si,
 To je zadobil: smrt, ki hlépel je po njej.
 Čemú se torej oni njemu smejejo? 935
 Prišla mu smrt je od bogóv, a ne od njih !
 Naj le Odísej posmehuje se zastonj!
 Za nje več ní ga Ajanta ; al meni je
 Ločívši se zapustil žalost in britkóst.

Tevker. (Še za sceno.)

O joj mi joj ! 490

Kor.
 Premolčni, da sem Tevkra slišal, zdí se mi,
 Njegóv nesreči tej le ves prikladen glas.

Tevker (stopi k mrtvemu.)

Preljubi Ajant, o ti bratovsko okó,
 Tedaj si zvršil, kakor govorica gre?

Kor.

Zgubljen je mož, o Tevker, vedi to, zgubljen. 945.

Tevker.

Gorjé mi torej, moji zgodi težek joj!

Kor.

V nesreči taki —

Tevker.

O nesrečni revež jaz!

Kor.

Vzrok jókat' imaš.

Tevker.

O ta siluo silna bol!

Kor.

Presilna, Tevker!

Tevker.

Joj nesrečnik! Ali kaj

Je z detetom njegovim? kje na Trojskem je? 950

Kor.

V šatóru tam je samo.

Tevker. (obrnivši se k Tekmesi.)

Ali brž ne greš.

Ga sem privedeš, da pa kdo sovražnikov

Ne vzeme ko levici samki mladega?

Brž hodi, hiti, z nami delaj; kajti vsi

Po padci mrtve radi zasmehávajo. 955

(Tekmesa odide.)

Kor.

Še živ je, Tevker, tudi mož veleval sam
Za-nj skrb imeti, kakor jo zarés imáš.

Tevker (stopivši k mrtvemu.)

O vsih pogledov najnesrečniši pogled,
Ki so ga moje kdaj ugledale oči!
O pot, ki si mi najbolj izmed poti vsih 960
Ožalostila srce, ki sem zdaj jo šel,
Ko čul sem, o preljubi Ajant, tvojo smrt
Hodé za tábo in zasledovaje te,
Ker jasen glas o tebi kakor od bogá
Po celi vojski šel je, da si mrtev ti; 965
Jaz reva to čujé v daljini vzdíhal sem,
Sedáj pa ginem, ko te vidim pred seboj.
Ojoj!
Odgrni mi ga, da zagledam vso britkóst.

(Sluga mrliča odkrije.)

O vid pregrozni, o predrzni grenki čin!
O kakšno žalost seje meni tvoj pogib! 970
Ker kam in h katerim smem podati se ljudém,
Ki v tvojih môkah nisem ti pomagal nič?
Al Telamón tvoj oče in tud oče moj
Sprejél me bo prijazno in veselolic,
Ko vrnem se brez tebe? O se vé da, on, 975
Ki v sreči še se slaje nič mi ne smehljá!
Kaj zamolčí mi, kaj mi ne poreče vse?

Da sem hotívče žene, z mečem vsóžnjene,
 Pa sem tedaj iz straha, nemožákosti
 In iz kovarstva, ljubi Ajant, te izdal, 980
 Da préstol in palače tvoje zadobim.
 Takó bo nagli, v stárosti čemerni mož
 Govoril, ker za nič se stogotí v prepír;
 Na zadnje bom zavržen iz dežele zgnan,
 V besedah bom mu soženj, ne svoboden mož. 985
 To čaka me na domu; v Troji pak imam
 Sovragov mnogo, malo pa prijateljev,
 In vsega tega kriva mi je tvoja smrt.
 Jój, kaj početi? kak iz tebe naj izdrem,
 Nesrečnik, britki svetli meč, k' izdihnil si 990
 Po njem morivcu? lej, kakó končát' imel
 Na zadnje Hektor, dasi mrtev, te je le?
 Pogledjte, za bogóve, zgodo dveh ljudi:
 Hektor je bil z remenom tistim, ki ga vdar
 Mu dal je Ajant, za kolesa priozlán 995
 In skozi vlačén, dokler duše pustil ni;
 Ta pa, k' imel je ta le dar od Héktorja,
 Poginil tud je s smrtnim skokom od darú.
 Erinja pač je naredila ta le meč,
 In oni jermen grozni umetalnik ad. 1000
 Jaz pravim: zgodo tako in pa drugo vse
 Bogovi vselej izgotávljajo ljudém,
 A komur to po mislih in po godu ni,
 Le bodi drugih misli, jaz sem takib-le.

Kor.

Ne golči dolgo; ampak brž premisli si, 1005
 Kakó pokoplješ tega ter kaj zapovéš,
 Zakaj jaz vidim móža nam sovražnega
 In mož bo prec tu in se smejal zlu zlobin.

Tevker.

Pa kdo je? Koga vidiš izmed vojske li?

Kor.

Menelája, ki smo za-nj to vožnjo storili. 1010

Tevker.

Že vidim; težko ni spoznati, ker je bliz.

Meneláj.

(pride z glasnikom in slugami.)

Ti čuj, velim ti, da mrliča tegale
 Ne pokopúješ, da ga, kakor je, pustiš.

Tevker.

Zakaj do takih besedí si se napel?

Menelaj.

Jaz hočem; hoče, ki je vojske poglavár. 1015

Tevker.

Al bi povedal, kakšen vzrok imaš zato?

Menelaj.

Leta da v nadi tej, da z doma vodimo
 Ahajcem soborivca in prijatelja,
 Sovrážnišega našli smo od Frižcev ga,
 Ki celi vojski namenivši smrt nad nas 1020
 Je šel po noči, da nas z mečem predobí,
 In ko bi skusa neki bog ne bil zatrl,
 Imeli bi usodo, ki jo ima on,
 In storili bi bili presramotno smrt,
 A on bi živel; zdaj pa je obrnil bog, 1025
 Da zlobnež je nad ovce in nad črede šel.
 Zató pa ni ga móža tak mogočnega,
 Da bi položil on njegovo truplo v grob,
 Nè, ampak vržen kam na sinježolti prod
 Pomorskim ticam tečna hrana bo postal. 1030
 Zató pa silno ne stogoti se nikar.
 Ker če krotíti nismo mogli živega,
 Pa bomo, hoti ti al nêti, mrtvega
 Ravnáje ga z rokáma, kajti živ ni htel
 Poslúšati nikoli mojih bosedí, 1035
 In malopriden ta je, kdor odrékuje,
 Kakor podložnik, vsak posluh predstojnikom,
 Zakáj nikakor dobra ni s postávami
 V državi, kjer nikakoršnega straha ni,
 In vojska zlehka strabovati se ne da, 1040

Če strah in spoštovanje nista jej zapáh;
 In možu, če je še tak hrust, premislek gre,
 Da položi ga lahko tudi mala stvar.
 Kdor ima v srcu strah in spoštovanje vred,
 On ima tudi, le verjemi, blaženost, 1045
 Al kjer je nápuh in kar boče dela se,
 Država taka le pogrézne sčasoma,
 Če ravno z blago sapo je zajádrala.
 Veljavnost pa na pravem mestu strah iméj,
 Ne mnímo da, delaje kar nas veselí, 1050
 Ne bo zatim pokore, kar nas dreselí.
 Takó se to le menja; predi bil jé on
 Prevzetovávec, zdaj pa jaz prevzétujem
 In tebi pravim: tega le ne zagrebuj,
 Da njega pokapáje v grob ne padeš sam. 1055

Kor.

Nauke modre postavivši, Menelaj,
 Nikar blaznívec mrtvim ne postani sam.

Tevker.

Ne bom se možu nič več čudil, o možjé,
 Ki nizkega rodú je, kedar v čem greší,
 Ko tí, ki zdé se plemenítega rodú, 1060
 V besedah in izrekih tako zlo grešé.
 Daj, reci znova; praviš, da Ahajcem ti
 Za soborívca tega moža si privzel?

Ni sam odjadral z doma kakor svoj gospod?
 Kak da si ti mu vodja? kak li tebi gre 1065
 Vladánje ljudstev, k' on jih z doma je privel?
 Ko kralj spartanski prišel si, ne naš vladár,
 In po postavi več pravice nimaš ti
 Ukazovati njemu kakor tebi on.
 Podvodja sem priplúl si; vojske cele ne 1070
 Povéljnik, da veleval kdaj bi Ajantu.
 Velevaj tèm, ki si vladár jim in jih psuj
 Z besedo to mogočno; tega bom pa jaz
 Spodobno v grob položil, pa mi brani ti
 In drugi vodja, ust se tvojih ne boječ. 1075
 Vém, závolj tvoje žene on ni v vojsko šel
 Ko trudoljubnih drugih zgodolovcev več,
 Le vsled prisega, ki mu bila je dolžnóst,
 Ne závolj tebe, kajti ničnih čřslal ni;
 Zato pa pridi le še z več klicárji sem 1080
 In z vojskovodjem! toda vpitja tvojega
 Mi már ne bođe, dokler tak boš, kakor si.

Kor.

Besede take v zlu pa spet mi niso všeč,
 Trd govor gríze, da si najpravičniji.

Menelaj.

Ta lóčnik, zdí se, si domišlja, kdo ve kaj. 1085

Tevker.

Prirokodelčil nisem te umetnosti.

Menelaj.

To bi še le se bahal, ko bi ščit imel!

Tevker.

Orožja gol sem teb' oroženemu kos.

Menelaj.

Kakó presilno srčnost jezik tvoj goji!

Tevker.

Kdor ima pravo, ta ponašati se sme. 1090

Menelaj.

Al prav je, da je srečen on ubivši me?

Tevker.

Ubivši? čudno, če živiš ko bil s' umrl!

Menelaj.

Bog rešil me je; po njegovo bil b' umrl.

Tevker.

Po višnjih rešen višnjih ne onečešćuj.

Menelaj.

Da jaz postave božje grajal bil bi kdaj? 1095

Tevker.

Če greš in mrtvih nam ne daš pokápati.

Menelaj.

Nasprotnikov si lastnih, dà; saj to ne gre.

Tevker.

Al ti je Ajant kdaj ko vrag nasproti stal?

Menelaj.

On mene, njega jaz črtíl sem, to pač veš.

Tevker.

Skrivaj prevaril si ga za glasove bil. 1100

Menelaj.

Sodniki tega krivi bili so, ne jaz.

Tevker.

Skrivaj si bržčas lépo sklepal dokaj zla.

Menelaj.

Beseda ta bo nekomu presédala.

Tevker.

Ne tako, mislim, da bi spet ne šla na žal.

Menelaj.

Le to ti pravim: ta pogrebsti se ne sme. 1105

Tevker.

Ti boš pa slišal to, da bo pogrében on.

Menelaj.

Ednók sem videl moža srčnih besedi,
 Ki jadrat je mornarje o viharji zgnal,
 Ki pa glasú od njega bi ne bil dobil,
 Ko ga j' imela sila vihre; v plašč zavít 1110
 Teptati dal se je povoljno ládjarjem:
 Tak tudi tebe in tvoj grdi jezik že
 Vihar privévši iz meglice majhene
 Utóli in utiša vpitje tolikšno.

Tevker.

Jaz pa sem videl moža bebe polnega, 1115
 Ki o nesreči bližnjih je prevzetoval,
 In potlej ga je videl někdo men' enák
 In moje jeze, ter tako le reče mu:
 O človek, ne pregrešaj se nad mrtvimi,
 Ker vedi, da si žal zadaš, če to storiš. 1120
 Svaril tako le moža sem nesrečnega,
 In vidim ga in menim: nikdo drugi ni,
 Ko sam ti. Al povedal sem zastávico?

Menelaj.

Odídem; bila bi sramota, če kdo zve,
Da karam le z besedo, kedar s silo smem. 1125

Tevker (odhájajočemu).

Le pojdi; tudi mene jako sramoti,
Da slušam tu bedaka prazne govore.

Kor.

Ta silni prepír bo zanétil še boj.
O Tevker, le brž in karkoli se dá,
Hit' ino pogléj za kak ôtel predel 1130
Za nj, kjer bo dobíl grob temni, ljudém
Nepozábljen nikoli in níkdar.

(Tekmesa pride z detetom.)

Tevker.

O samem pravem času semkaj prišla sta
Soproga tega moža in otrok njegov,
Da revežu mrliču grob napravita! 1135
O dete, hodi semkaj, stopi bliže les,
Dotekni se očeta, ki te je rodil,
In sedi ko prositelj, v rokah imajóč
Lasé nas trijeh : moje, svoje, matrne,
Zaklad prošniški. Ko bi pa zmed vojske kdo 1140
Pregnal po sili te od tega mrtveca,
Ta padi nepokópan, iz dežele zgnan,

Ves rod mu bodi s korenino pokončan,
 Tako le, kakor strižem jaz te kóderce.
 Ná, dete, kodre, brani jih in nihče naj 1145
 Te ne premekne, stisni k njem' in drži se.
 A vi, ne ženske, kot možaki, stópite
 Sem k njemu ter ga várujte, da vrnem se,
 Grob njemu priskrbevši slednjemu na kljub.

(Odide.)

Kor. (Strofa prva.)

Kdaj li bo kraj, kdaj se končá 1150
 Tolikokrat stéčenih let število,
 Ktero mi privaja neskončno to britkóst
 Od trudov nenéhanih borb
 Po širu trojskih planjáv
 Na nesrečno sramoto Heléncem? 1155

(Antistrofa prva.)

Da bi popréj v zrak bil odšél,
 Ali se v ad mnogim občínski vgrózil
 Tisti mož, ki grozno orožni studni boj
 Heléncem vsim skup je zadál! —
 O trudi trúdiv zaród! — 1160
 Dà dà, tresnil v prepást je on mnoge.

(Strofa druga.)

Ta ni dovolil mi ne,
 Da bi vesel vénčičev bil,

Ne da sem drug kúpíc globókih,
 Ne rádstnega flavte glasú, 1165
 Ta negodún! ne da črez noč sladko počivam.
 Ljubezen, oj ljubezen pa vzal je vzal mi.
 Takó zapuščèn ležim tu
 In goste rosíce zmír
 Móčijo mi lasé, 1170
 Spomín Troje nesrečne.

(Antistrofa druga.)

Popréj mi bil je strahú
 Nočnega bran, bramba strelíc,
 Várih mi bil hrábri je Ajant, 1175
 Al zdaj je zapál žalostnemu
 Démonu on; kakšno me še čaka veselje?
 Naj pridem tje, kjer gozdnat pomól izpiran
 Z valóvi strní nad morjem,
 Pod sunjsko visoko čer,
 Da bi pozdravil tam 1180
 Še vas, svete Atene!

Tevker (vrnivši se.)

Podvízal sem se, ker sem videl semkaj k nam
 Hiteti vojskovodja Agamémnona,
 Ki vem, da jezik na osórnost odozlá.

Agamemnon.

- Ti, slišim, zdrznil si se tak nekaznovan 1185
 Besede grdne proti nam izústiti.
 Ti, pravim, tebe mislim, sóžnjice sinú.
 Kakò še le bi, ko bi bil plemíce sin,
 Po prstih stopal in po konci nosil se,
 Ker si, ko nič si, se za ta le nič zavzél 1190
 In rekel, da mi nismo poveljniki tu
 Ne vojske ne brodništva, tudi tvoji ne;
 Ampak da Ajant jadral sem je sám gospód!
 Al mar ni grozno, slišati od sožnjev to?
 O kakem moži tak ošabno govoriš? 1295
 Kam šel, kje stal je, kjer bi tudi jaz ne bil?
 Al med Ahajci razun njega več ni mož?
 Gorupe borbe naznanili smo takrát
 Ahajcem za orožje za Ahílovo,
 Če za goljufe Tevker dela nas povsód, 1200
 In vas ni volja zmágane se vdájati
 V sodnikov sklepe po večini sklenjene,
 Na nas pa vedno ali psuje mečete,
 Al nas s prevaro zbadate, vi zmágani!
 Pri takih mislih, pri ravnanji takem pač 1205
 Obstój za vsako je postavo nemogoč,
 Če zmágavce na sodbi odpehávamo,
 Premáganim pa prvo mesto dájemo.
 Ovreti to se mora! Ne stojé možjé
 Ramáti in plečnátí ne najtrdniše, 1210
 Ki so razbórni, ti zmágújejo povsod.

Širokoplečni bik se z bičem malehnim
 Ravnati more, da po poti hodi prav,
 In tudi tebi, vidim, ta se bliža lek,
 Če kmalu se nekoliko ne spámetiš, 1215
 Ti, ki tak drzno in svobodno ustiš se
 Za móža, ki ga več ni, ki je senca že,
 Paméten bodi ino kdo si to spoznáj,
 Pa sem privedi moža mi svobodnega,
 Ki vodil zá te bo pred nami tvojo stvar: 1220
 Poslušat tvojih besedí pa več ne grem,
 Barbarskega jezika tega ne umém.

Kor.

O naj bi vama prišel um do zmérnosti!
 Sovétovati vama boljšega ne vem.

Tevker.

Oj, kak ljudém brž hvala dolžna mrtvemu 1225
 Poteče ter se vjame za izdájnico,
 Če tebe ta le mož le z malo besedí
 Se ne spominja, Ajant, ki si večkrat za nj
 Tvegaje dušo svojo v boji strudil se!
 To vse je zdaj minólo, vse zavrženo! 1230
 O ti, ki ravno kar si mnogo besedí
 Nespametnih izustil, je-li se nič več
 Ne spomniš, da zajete on v okopih vas
 Že skor zgubljeáne ino zapojéne v beg
 Otel je sam došedši, ko so krog in krog 1235

Na ladjah že veslarske vzvišene klopi
 Gorele s plamom, in poskočil Hektor je
 Črez rove na osredje bojuim ladijam?
 Pa kdo je to odvrnil? Ni to storil on,
 Ki praviš da stopinjce s tábo storil ni? 1240
 Kaj ne, pa vam je bilo prav, kar storil je?
 In spet, ko ravno sam on proti Héktorju
 Po žrebu, ne ukazu, prišel je na boj,
 Ne vrgši vmes razpadne kocke, iz prsti
 Mokrotne kepe, temveč ki je morala 1245
 Skočiti prva iz čelade čópate?
 Ki to je storil, Ajant bil je, ž njim pa jaz,
 Jaz, soženj, rojen od barbarske matere!
 Nesrečni! kaj li misliš, da tak govoriš?
 Ne veš, da tvojega očeta oče sem, 1250
 Da stari Pelop bil je Frižec in barbár?
 Da Atrej oče tvoj, brezbožnik za obéd
 Postavil je pred brata deco lastno mu?
 In sam da rojen si od tiste Kréćanke,
 Ki jo je lastni oče pri služabniku dobil 1255
 In jo za žrtje nemim ribam vreči dal?
 Od takih rojen pa sponašáš meni rod,
 Kateremu je oča tisti Telamón,
 Ki v vojski pridobivši prvi dar je vzél
 Za družo mojo mater, ki po rodu je 1260
 Kraljična bila, hči Laomedóntova,
 Ki v dar odsodil mu jo je Alkménin sin!
 Jaz plemenitnik, sín dveh plemenitnikov,

Pa sramotíl bi tiste, ki si v krvi smo,
 Ki v tako revo padše brez pokopa ti 1265
 Sedáj zamečeš in te sram ni tih beséd!
 To dobro vedi, če kam njega vržete,
 Da vržete še nas pri njem ležeče tri,
 Zakaj očitno zá me mnogo lepše je
 Za njega se trudé umreti, kakor pa 1270
 Za ženo tvojo, brata, pravim, tvojega;
 Tedaj ne glej le na me, tudi ná se glej,
 Ker če me kak razžáliš, biti boš še htel
 Strašljivec rajši, kakor srčen nad menój.

(Odisej pride.)

Kor.

O knez Odisej, prišel si nam ravno prav, 1275
 Če prišel si odmátat, ne zavózlovat.

Odisej.

Može, pa kaj je? slišal sem od daleč že
 Atréjca vpiti nad mrličem vrlim tim.

Agamemnon.

Al nisem slišal najsramotniših besed,
 O knez Odisej, ravno kar od moža tu? 1280

Odisej.

A kakšnih? nikdar možu ne zamerim jaz,
Ki vrača na besede hude govor trd.

Agamemnon.

Grenké je slišal, ker je grénke pravil mi.

Odisej.

Pa kaj li ti je storil, da ti je na žal?

Agamemnon.

Mrliča pravi da brez groba ne pusti, 1285
Ampak da proti volji mi pokoplje ga.

Odisej.

Al bo prijatelj, če resnico ti pové,
Smel biti družnik tvoj ne menje ko doslej?

Agamemnon.

Povéj, sicèr bi lud bil, ker med Grki te
Imam jaz za največega prijatelja. 1290

Odisej.

Poslušaj zdaj za bóge, moža tega le
 Ne daj brez groba tak nemilo vreči kam,
 In moč nikakor naj te ne premaga tak,
 Da iz sovraštva clo pravico bi teptal.
 Zmed vojske mene on je kdaj najbolj črtil, 1295
 Odkar opravo sem Ahilovo prejél,
 Al jaz ga, da si bila sva si tak sovraž,
 Tak ne bi onečastil, da bi to tajil,
 Da j' on najboljši med Argejci bil junák,
 Kar prišlo nas je v Trojo zun Ahileja, 1300
 Pa ne bi bilo prav, ko bi ga sramotil,
 Ker njega ne bi, božje bi postave le
 Oskrunjal; vrli mož pa mrtvemu ne sme
 Na škodo biti, tudi ne, če ga črtí.

Agamemnon.

Pa ti, Odisej, tak boriš se za nj z menój? 1305

Odisej.

Dà, in črtil sem ga, ko bil je čas za črt.

Agamemnon.

Al ne bi smel ti tud o mrtvem blázniti?

Odisej.

Vesél ne bod', Atréjič, prida, ki ni lep.

Agamemnon.

Vladarju težko biti je pobožnemu.

Odisej.

A lahko spoštovati svet prijateljev. 1310

Agamemnon.

Poslušen bit' imá gosposkam vrli mož.

Odisej.

Miruj: premága, kdor se vdá prijateljem.

Agamemnon

Premisli, komu možu daješ nagnjenost.

Odisej.

Moj sprótnik bil je, toda blag in póšten mož.

Agamemnon.

Pa kaj boš? tak slavil sovraga mrtvega? 1315

Odisej.

Krepost imá mi več veljave nego črt.

Agamemnon.

Al takim „omahljivci“ pravijo ljudje.

Odisej.

Pač mnog je zdaj prijazen, potlej pa gorjúp.

Agamemnon.

Ti hvališ, take jmeti za prijatelje?

Odisej.

Jaz rad ne hvalim srca trdokornega. 1320

Agamemnon.

Ti narediš nas za plašune še ta dan.

Odisej.

Ne, za pravične može pri Heléncih vsih.

Agamemnon.

Ti češ, naj dopustim, da se pokoplje on?

Odisej.

Se ve da, kajti mene čaka tudi to.

Agamemnon.

Pač res, enako v vsem se trudi za se vsak. 1325

Odisej.

Za koga mi je bolj skrbeti ko za sé?

Agamemnon.

Pa naj se delo tvoje zove, moje ne.

Odisej.

Karkoli delaj, vsakako si vrli mož.

Agamemnon.

Nu, to za trdno vedi, da jaz tebi rad
 Š čim drugim večim kakor s tim le ugodim; 1330
 Al ta pa bo sovražnik moj največi zmir
 Letù in ónkaj; a ti stori, kot želiš.

(Odide.)

Kor.

Kdor práv', Odisej, to, da moder ni tvoj um
 In vidi tako te ravnati, ta je lud.

Odisej.

In zdaj pa Tevkru pravim, da mu bom od zdaj 1335
 Prijatelj takšen, kot sovražnik do tih mal.
 Pogrebati čem z vami tega mrtveca
 In vam pomoči, nič ne opustiti, kar
 Ljudem storiti gre najvrlišim možém.

Tevker.

Odisej vrli! moram te z besedami 1340
 Hvalíti: zmotil jako me j' o tebi up.
 Največi med Argejci ti sovrág njegov
 Edini z djanjem nam pomagaš, nisi živ
 Dopustil, da zgodí se mrtvemu nečást,
 Ko vojskovodja ves brez uma je prišel 1345

In sta hotela on in njega pristni brat
 Sramotno móža brez pogreba vreči proč.
 Zató pogúb', Olimpovladni oče Zen,
 Erinja budna in odsodna Díka ti,
 Ta dva hudobca húdo, kakor htela sta 1350
 Zavreči sramno po nevrednem moža nam.
 Al tebi, sin Laerta starega, ne smem
 Pustiti tega, da dotekneš rake se,
 Da ne storím kaj po nevšeči rajnemu;
 Drugač pa le pomagaj, in če kterega 1355
 Iz vojske pošlješ, na nevšečnost nam ne bo,
 Vse drugo sam opravim; ti pa véruj mi,
 Da skazal si se nam za móža vrlega.

O d i s e j.

Pomoči htel sem; ali če ti ljubo ni,
 Da vam pomagam, grem, vjemaje se s teboj. 1360
(Odide.)

Tevker.

Dovòlj! ker zelò se je stegnil že čas.
 Vi tukaj na speh s podvítanjem rok
 Izótlite grob, a vi tamkaj na plam
 Visoki tronóg postavíte brž
 Za umívanje svéto. 1365
 Izmed móžev eu trop pa prinese naj sem
 Iz šatóra njegóv podščítovni kinč,

A ti, dete, z močjó, kar je koli imaš,
 In z ljubéznijo prim' očeta in stran
 Mu privzdigni z menój, ker še tople cevi 1370
 Na višek ženó črnélkasto kri.
 In pa vsakdo od vas, ki se hvali, da tu
 Ko prijatelj stoji, naj hiti in naj gre,
 Kaj stori za možá preizvrstnega v vsem,
 Da mu boljšega smrtnika nikdar. 1375

Kor (razhajáje se z gledíšča).

Res človek dovòlj tu vidi in zvé,
 A popredno pozvé, ni prerok nikhó
 Prihódnosti, kaj da prinese!

Popravki:

Str. 27	vers 244	mesto:	odjada	beri:	odjadra
" 30	" 307	"	pjatelj	"	prijatelj
" 42	" 551	"	očiščeni	"	oščičeni (od ščit).

